

נספח מס' 1:

משימה 1 – תחנות בזמן (התאמת תמונה לתאריך)

לפניכם מספר תמונות, תאריכים ומידע אודות אירועים היסטוריים הקשורים לירושלים.

משימתכם להתאים את התמונה למועד התרחשותו ולסדר ע"פ ציר זמן (מהמוקדם למאוחר).

סיימתם, עברתם לתחנה הבאה!

1880 – תחילת העליות לארץ ישראל

1886 – יציאה מחומות ירושלים בסיוע של סר משה מונטיפיורי

1948 – מלחמת העצמאות ונפילת הרובע היהודי

1967 – מלחמת ששת הימים ואיחוד ירושלים (תמונה הר הבית בידינו)

1980 – חוק יסוד ירושלים

תחילת העליות לארץ ישראל

במסגרת העלייה הראשונה הגיעו כ- 25,000 יהודים יוצאי רוסיה ורומניה וכ-2000 יהודים יוצאי תימן. עולים אלו הגיעו ממניעים לאומיים. במסגרת העלייה הוקמו היישובים החקלאיים הראשונים בעידן המודרני. ישובים אלה נקראים מושבות. תקופת העלייה הראשונה נקראת כך בשל ממדיה הגדולים, ובזכות הצלחתם של העולים לממש לראשונה התיישבות עצמאית עירונית וחקלאית נרחבת בארץ ישראל. לאחר מכן המשיכו בגלי העליה נוספים לאורך השנים.

יציאה מחומות ירושלים בסיוע של סר משה מונטיפיורי

משה מונטיפיורי הינו יליד 1784, נדבן יהודי מאנגליה שהקדיש את חייו לסיוע ליהודים בתפוצות. משה חי 100 שנים ובמהלכם זכה להוקרה ולעיטורי כבוד רבים בהם תואר אבירות על פעולותיו למען יהודי העולם. כחלק מביקוריו בעיר ירושלים, משה מונטיפיורי הוטרד ממצוקת הדיור של יהודי ירושלים בין חומות העיר העתיקה. בשנת 1860, הקים את "משכנות שאננים" - בית מחסה למיעוטי יכולת שנבנה בשכונה הראשונה מחוץ לחומות. שכונה זו נקראה על שמו "ימין משה" את טחנת הרוח בכניסה לשכונה הקים מונטיפיורי על מנת להוזיל את מחירי הקמח לעניים.

ארכיון יד יצחק בן-צבי

נפילת הרובע היהודי במלחמת העצמאות

במלחמת העצמאות, הרובע היהודי של ירושלים היה תחת מצור מנובמבר 1947 ועד מאי 1948. בתום ששת החודשים הללו, הרובע נכבש בידי כוחות משולבים של הלגיון הערבי, כוחות ערבים בלתי סדירים והעבר הירדני. הלוחמים היהודים נפלו בשבי ואזרחי הרובע גורשו חזרה לעיר.

שחרור ואיחוד ירושלים

בתחילת מלחמת ששת הימים, ירו הכוחות הירדניים מטחי ארטילריה על ערים בישראל. בתחילה, נמנעה ישראל מלהגיב, אך בסופו של דבר נאלצה להשיב מלחמה ובתוך יומיים בלבד הצליחה להדוף ולהביס את הכוחות הירדניים אל מעבר לנהר הירדן ולכבוש את מזרח ירושלים. ב-7 ביוני, לאחר לחימה קשה מול הכוחות הירדניים, הצליחה חטיבת הצנחנים להתקדם אל תוך העיר העתיקה ולכבוש את הר הבית ואת הכותל המערבי: "הר הבית בידינו" - כך דיווח מפקד חטיבת הצנחנים, האלוף מוטה גור. ב-כ"ח באייר 1967, אוחדה ירושלים תחת שלטון ישראל בעקבות אירועי מלחמת ששת הימים, לאחר לחימה מול צבאות ערב.

חוק יסוד ירושלים

חוק ירושלים, נחקק בידי הכנסת התשיעית ב־1980. חוק זה קובע כי ירושלים השלמה והמאוחדת היא בירת ישראל ומקום מושבם של הנשיא, הכנסת, הממשלה, ובית המשפט העליון. חוק היסוד קובע חובת שמירה על המקומות הקדושים בעיר לכלל הדתות וקובע כי ירושלים תזכה לתקציב מיוחד הנקרא "מענק הבירה" שיועבר למען פיתוח העיר, תשתיותיה, רווחת תושביה ושמירה על צביונה.

ברוב של 69 בעד מול 15 נגד ו־3 נמנעים

אושר "חוק ירושלים"

מאת י. טירת
מסדר הפרסומים
של "הארץ"

ביום חולות בעד, 70 תומכת נגד
השלישית בגוש, איטרה אהבה
הנכס את חוק יסוד ירושלים בירת
ישראל, "הנכס של ירושלים" חוק
הנכס (החוק) בעד הבכיר כל
שני (החוק) חוק יסוד הבכיר
סוגת המנהל חוק גרוע המנהל
סוגת המנהל וסוגת המנהל
ביום סוגת המנהל חוק יסוד
הנכס אלו חוק יסוד חוק
מסדר, נכס חוק אסתר חוק
חוק נכס (סוגת) וסוגת חוק
(סוגת)

פנהאגן
הציונות

החוק יסוד ירושלים, נחקק בידי הכנסת התשיעית ב־1980. חוק זה קובע כי ירושלים השלמה והמאוחדת היא בירת ישראל ומקום מושבם של הנשיא, הכנסת, הממשלה, ובית המשפט העליון. חוק היסוד קובע חובת שמירה על המקומות הקדושים בעיר לכלל הדתות וקובע כי ירושלים תזכה לתקציב מיוחד הנקרא "מענק הבירה" שיועבר למען פיתוח העיר, תשתיותיה, רווחת תושביה ושמירה על צביונה.

שמיני נמנע

נספח מס' 3

לפניכם קטע משיר, על איזה אירוע נכתב השיר?

ירושלים של זהב
ושל נחושת ושל אור
הלא לכל שיריך
אני כינור
ירושלים של זהב
ושל נחושת ושל אור
הלא לכל שיריך
אני כינור
איכה יבשו בורות המים
כיכר השוק ריקה
ואין פוקד את הר הבית
בעיר העתיקה

נספח מס' 4

**לפניכם כרטיסיה עם מספר שאלות, עליכם לענות על כולן
בצורה נכונה ע"מ להתקדם לתחנה הבאה:**

1. מהי הגבעה הממלכתית?
2. אילו מוסדות /גופים משתייכים לגבעה הממלכתית?
3. הסמלים שלפניכם מתארים חלק מהמוסדות השוכנים בגבעה הממלכתית – עליכם לציין אילו מוסדות? (מנורה, כנסת /דגל ישראל, בית המשפט).

**הר הרצל- האנדרטה לזכר יהודי אתיופיה שנספו
בדרכם ארצה**

הר הרצל הוא הר במערב ירושלים המשמש כבית הקברות הלאומי של מדינת ישראל. בהר נמצא בית הקברות הצבאי הראשי של המדינה וכן חלקת גדולי האומה בה קבורים מנהיגי המדינה והציונות. בפאתו המזרחית של מתחם הר הרצל, שוכן אתר הנצחה המוקדש להנצחת זכרם של אלפים מקהילת יהודי אתיופיה אשר נספו בדרכם לישראל בראשית שנות השמונים.

מרדכי "מוטה" גור

מרדכי גור נולד בירושלים ב-8 ביוני שנת 1930.

הוא התנדב לפלמ"ח, עבר הכשרה כלוחם וכמפקד כיתה. הוא לחם במלחמת העצמאות, תחילה כמפקד יחידת גייסים בגדוד הפשיטה התשיעי, ובמהלכה מונה למפקד מחלקה בגדוד התשיעי של חטיבת הנגב. בשנתיים שלאחר תום המלחמה שירת בנח"ל. התנדב לצנחנים ושירת כמפקד פלוגה תחת פיקודו של אריאל שרון, ופיקד עליה בין היתר במבצע "חץ שחור" ובפעולת התגמול בחאן-יונס (1955), בה נפצע וזכה לציון לשבח מטעם הרמטכ"ל משה דיין. הצליח הומר לאחר מכן לעיטור העוז.

לאחר ששימש כראש מחלקת מבצעים באגף המטה ומונה במקביל לתפקידו כמפקד המכללה לפיקוד ולמטה (החל מ-1965), מונה למפקד חטיבה 55, חטיבת מילואים של הצנחנים (1966), בראשה יצא למלחמת ששת הימים. החטיבה, שהייתה אמורה להשתתף בקרבות בחצי האי סיני, הוסטה לירושלים ולאחר שרשרת של קרבות קשים, ביניהם אלה שבבית הספר לשוטרים ובגבעת התחמושת, שיחררה את ירושלים המזרחית ובכללה את הכותל המערבי. הוראתו של גור בכניסה לחומות העיר העתיקה, דרך שער האריות, "סע בן צור, סע!" כמו גם הכרזתו הנרגשת בסוף הקרב כי "הר הבית בידינו" נחרטו בזיכרון הקולקטיבי הישראלי של מלחמת ששת הימים כרגע בו שוחררה ואוחדה ירושלים.

באפריל 1974 מונה מוטה גור לרמטכ"ל עד לשנת 1978.

יצחק בן צבי

יצחק בן-צבי היה נשיאה השני של מדינת ישראל (בשנים 1952-1963), חבר בכנסת הראשונה והשנייה, מראשי תנועת העבודה וחוקר היסטוריה.

בתפקידו כנשיא המדינה נודע בצניעותו הרבה. הוא התגורר ב"צריף" ברחוב אלחריזי בירושלים, ומשם פעל כנשיא המדינה.

מפעל חייו של יצחק בן-צבי היה מחקרו ההיסטורי; הוא עמד בראש המוסד לחקר הקהילות היהודיות במזרח התיכון, שנוסד בשנת 1948. ובשנת 1952, נקרא בשם "מכון בן-צבי". רוב מחקריו הוקדשו לקהילות יהודיות באסיה ובאפריקה ולעדויות ולכתות כגון השומרונים, הקראים והשבטאים. מחקרים רבים הקדיש לגיאוגרפיה של ארץ-ישראל, לאוכלוסיותיה הקדומות ולעתיקותיה.

יצחק בן-צבי הלך לעולמו ב-23 באפריל 1963 בעודו מכהן כנשיא המדינה. הוא נקבר, על-פי צוואתו, בחלקת קבר צנועה בבית העלמין בהר המנוחות בירושלים.

מלכת היופי של ירושלים

רומן מאת שרית ישי לוי שיצא לאור בשנת 2013. עלילת הרומן מתרחשת בירושלים, ומגוללת את קורותיהן של נשות משפחת ארמוזה, שנדונו לחיי נישואים ללא אהבה. מתוך אלמנט זה צומחת העלילה לאורך שנים, מלווה באלמנטים רגשיים ותקופתיים מירושלים של אותה העת. העלילה הכרונולוגית של הספר שלובה באירועים מימי השלטון הטורקי בתקופה העות'מאנית בארץ ישראל ולאחר מכן באירועים ממלחמת העצמאות, בסצנות המתארות את חיי היומיום בירושלים ובטיפוסים ירושלמיים, וכוללים גם משפטים בלאדינו.

דוד המלך

"וַיִּלְכֹּד דָּוִד אֶת מְצֹדֹת צִיּוֹן הִיא עִיר דָּוִד... וַיָּשֶׁב דָּוִד בְּמִצְדָּה וַיִּקְרָא לָהּ
עִיר דָּוִד"

דוד המלך היה מלך ישראל אחרי שאול המלך ואבי שושלת מלכות בית דוד, שניתן לה המלוכה מאת ה' לדורות עולם. מלכות בית דוד מלכה ביהודה במשך כ-420 שנה עד חורבן הבית הראשון. דוד קשור לירושלים קשר עמוק. הוא זה שכבש את עיר יבוס- ראשיתה של ירושלים לפני כ-3,000 שנה ועשה אותה לבירת ממלכת ישראל ולעיר הקדושה ביותר לעם ישראל. מלכי ישראל לבית דוד מלכו בירושלים, ונביאי העם התנבאו בה. פרקים רבים בתנ"ך מספרים את תולדותיה. דוד המלך הינו אחת הדמויות המובילות בעיצוב תולדותיה של העיר ירושלים.

